

Mijn stad onze Planeet!

4
“Open moestuinen”:
begin zelf,
de natuur helpt!

3 **GOED VOOR HET KLIMAAT!**
Hoge energieprestaties

6 **ZOOGDIEREN IN BRUSSEL:**
Noteer uw waarnemingen

7 **INVASIEVE SOORTEN:**
Zwarte of grijze lijst?

AANDACHTSPUNT DEZE MAAND: “De deeeuuuur!”

Koelkast, oven, diepvries... laat de deur niet langer openstaan dan nodig. Het is net als met de deur van uw woning: om het temperatuurverschil te compenseren, wordt er meer energie verbruikt, en dat is puur verlies.

CLEAN UP DAY: GROTE OPKUIS VOOR AL HET AFVAL!

Het programma van 8 tot 10 mei is duidelijk: schoon schip maken. U kunt collectieve schoonmaakacties organiseren in uw wijk, in uw straat, op het plein, in het park, waar dan ook. Concreet worden er van 8 tot 10 mei in verschillende wijken in Brussel diverse acties georganiseerd om afval te ruimen. Alle personen en verenigingen die schoonmaakacties in hun buurt willen organiseren, kunnen zich inschrijven op www.leefmilieu.brussels/cleanupday

Mijn stad onze planeet

Verschijnt maandelijks, behalve in januari, juli en augustus. - Leefmilieu Brussel-BIM - Havenlaan 86 C / 3000, 1000 Brussel - Tel. 02 775 75 75 - info@leefmilieu.irisnet.be - www.leefmilieu.brussels **V.U.:** F. Fontaine & R. Peeters. **HOOFDREDACTEUR:** Mathieu Molitor. **HERLEZINGCOMITÉ:** Florence Didion, Isabelle Degraeve, Rik De Laet. **REDACTIE:** Jean Michel Corbisier **VERTALING:** Maarten Geerts. **PRODUCTIE:** www.4sales.be. De foto's tonen niet noodzakelijk de geciteerde personen. © LEEFMILIEU BRUSSEL - Gedrukt op gerecycleerd papier. De teksten in deze publicatie hebben tot doel de wettelijke bepalingen toe te lichten. Om de ware juridische toedracht van deze teksten te kennen, verwijzen we u naar de teksten van het Belgisch Staatsblad.

Ecodynamische ondernemingen: de laureaten van 2015

Dit jaar viert het label Ecodynamische onderneming zijn vijftiende verjaardag. Sinds 2000 hebben 193 bedrijven het label behaald. Het label wint nog aan aantrekkingskracht en is een erkenning van de vrijwillige inspanningen die ondernemingen doen om de ecologische voetafdruk van hun activiteiten te verkleinen door hun energieverbruik, afvalproductie of mobiliteit te verbeteren. Deelnemen is gratis en ondernemingen die het label willen behalen, krijgen een adviseur ter beschikking. De lijst van de laureaten van 2015 die gehuldigd werden tijdens een ceremonie op 9 maart, vindt u terug op www.leefmilieu.brussels

Bike Experience: iedereen in het zadel!

Van 27 april tot 8 mei 2015 kunnen alle Brusselaars die in de stad met de fiets willen leren rijden – de bikers – opnieuw in het zadel kruipen. De eerste drie dagen zal een persoonlijke coach de ingeschreven deelnemers gratis begeleiden op hun rit van thuis naar het werk. Hij/zij geeft iedereen goede tips om eventuele gevaarlijke situaties te vermijden, om meer zelfvertrouwen te krijgen, om zichtbaarder te zijn in het verkeer... Kortom, om met vertrouwen te fietsen. Elk jaar zet de Bike Experience zoveel mogelijk mensen ertoe aan om de fiets te nemen door ze op te leiden in het stadsverkeer. Neem deel en schrijf u in op www.bikeexperience/nl.be

Hoge energieprestaties als antwoord op de klimaatuitdaging

De bouwsector is verantwoordelijk voor **73%** van de gewestelijke energiefactuur. Niet verwonderlijk aangezien 98% van de gebouwen in Brussel dateren van vóór dan 10 jaar geleden.

Als we minder energie willen verspillen en de uitstoot van CO₂ en broeikasgassen willen vermijden, moeten we dringend de wijze waarop we onze gebouwen ontwerpen herbekijken. Dat is de uitdaging voor het luik 'EPB-werken': de energieprestaties nog meer verbeteren om woningen te bouwen die aangepast zijn aan onze levensstijl en weinig energie verbruiken. Het luik 'EPB-werken' is geen improvisatie-oefening die geen rekening zou houden met wat er zich op het terrein afspeelt. EPB levert, behalve persoonlijk voordelen (onze energiefacturen zakken drastisch), ook voordelen op voor onze planeet en de strijd tegen de klimaatopwarming. Staat u voor een nieuwbouwproject of een grondige renovatie? De EPB-adviseurs zijn experts die speciaal opgeleid zijn om deze regelgeving te omkaderen.

2015: een versterkte EPB-ambitie

Sinds juli 2008 moeten nieuwbouw- en renovatieprojecten waarvoor een stedenbouwkundige vergunning nodig is voldoen aan de energieprestatieregelgeving. In 2015 werden deze vereisten nog versterkt voor nieuwbouw (of aan nieuwbouw gelijkgestelde renovatieprojecten) van woningen, scholen en kantoren. Het gaat om concrete verbeteringen: zo moeten nieuwbouwprojecten onder meer hun energiebehoeften voor verwarming en sanitair warm water beperken. Een andere doelstelling is te zorgen voor een goede ventilatie om een gezond binnenklimaat te verzekeren.

Wie is de EPB-adviseur?

Elke particulier, bouwpromotor, onderneming of organisatie die een stedenbouwkundige vergunning aanvraagt voor een nieuwbouwproject (of een daaraan gelijkgestelde verbouwing) moet een EPB-adviseur aanstellen: een erkend specialist die de bouwheer en de architect begeleidt om te voldoen aan de EPB-regelgeving. Zijn rol? Een gedetailleerd voorstel

uitwerken met alle maatregelen die worden uitgevoerd om aan de EPB-regelgeving te voldoen. Als tijdens het project blijkt dat deze maatregelen afwijken van de wettelijke vereisten, dan moet de EPB-raadgever de bouwheer daarvan op de hoogte brengen. Aan het eind van de werken, moet de EPB-raadgever een verklaring opstellen die het energieprestatieniveau van het gebouw aangeeft. Dit document vormt de basis voor een EPB-certificaat, dat wordt toegekend door Leefmilieu Brussel. Deze procedure kan misschien complex lijken, maar deze erkende raadgever zal het leven van de bouwheer (meestal de eigenaar) gemakkelijker maken door hem in te lichten over de verplichtingen waaraan zijn gebouw moet voldoen. ■

EPB, opgebouwd rond 3 assen

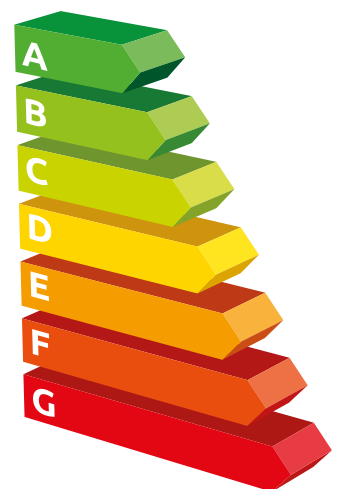
Om het energieverbruik en de CO₂-uitstoot van de bouwsector te verminderen, is de Brusselse EPB-regelgeving opgebouwd rond 3 assen. Er zijn niet alleen de hier besproken 'werken', maar er is ook het luik 'EPB-verwarming'. Zo moeten stookolieketels elk jaar gecontroleerd worden, en aardgasinstallaties elke 3 jaar. Het 'EPB-certificaat' voor appartementen en huizen die te huur of te koop staan, informeert u over de energieprestaties van uw toekomstige woning. Zodat iedereen weet dat hij of zij in een woning gaat wonen die veel energie verbruikt of niet, en wat hij of zij kan doen om de energieprestaties te verbeteren...

U vindt meer details in de EPB-infiches

www.leefmilieu.brussels > Energie > Bespaar energie > Brussel: op weg naar hoge energieprestaties > EPB 2015 ... in het kort

De lijst van EPB-raadgevers:

www.leefmilieu.brussels

In elke gemeente is er een EPB-adviseur die u kan informeren over de procedure die u moet volgen bij de aanvraag van uw stedenbouwkundige vergunning.

Het moestuinseizoen is geopend! Onze tips om uw eigen moestuin aan te leggen, zonder dat dit al te veel voeten in de aarde heeft...

Van eind maart tot begin mei is het de ideale periode om een moestuin aan te leggen. U kunt aan de slag in uw tuin, op een gemeenschappelijk stuk grond van de wijk of in een verhoogde moestuinbak. Wat schenkt meer voldoening dan uw eigen dille te zien groeien, zelf tomaten te kweken of zelfgekweekte courgetten te oogsten om ze nadien lekker op te smullen?

Maar hoe harkt, wiedt, plant en oogst u zonder problemen? Hoe begint u eraan? Bestaan er voorbeelden, een demo of een soort van 'open' moestuinen? Wel ja! Trek naar de Jard'Inspiration van Boerderij Nos Pilijs in Neder-Over-Heembeek, een nieuwe "hotspot" van de stadsmoestuin. Het moestuinseizoen wordt er op zondag 10 mei geopend, gevolgd door een 'Openmoestuinweek'. Stroop alvast uw mouwen op!

Ecologisch tuinieren: laat het groen maar groeien

De Jard'Inspiration van Boerderij Nos Pilijs werd gecreëerd om te tonen dat men ook op een andere manier in de stad kan tuinieren: zonder pesticiden en meststoffen, door de natuur en wat 'onkruid' zijn werk te laten doen, met technieken die iedereen aankan, waarvoor zelfs geen tuin nodig is, ... Dat is nog steeds het doel, en door ecologisch te tuinieren, zoals deze modeltuinen promoten, kan men niet voor de hand liggende gewassen telen op heel kleine oppervlaktes: fruit, groenten, planten die de biodiversiteit bevorderen... Altijd op een duurzame en ecologische manier. "Boerderij Nos Pilijs wil de bezoekers inspireren, ze tonen hoe ze thuis op een eenvoudige manier iets gelijkaardigs kunnen realiseren, hun vooroordelen doorprikken, hun gedrag veranderen, de soorten van bij ons leren kennen en gebruiken", vertelt ons Etienne Duquenne, hoofd van het tuinbedrijf van de Boerderij.

Een natuurlijke vijver, kippenren, bloemenweide, groendak, insectenhotel en omheiningen uit natuurlijk materiaal (houten planken, gewone acacia, boomtakken...) zorgen voor de afwerking van dit kleine tuintje dat helemaal in het teken staat van de natuur en haar bezoekers.

Jard'Inspiration stelt modelmoestuinen voor die u thuis kunt namaken. Maar er is meer! U vindt er ook talrijke tips en tricks om water te recupereren, restjes te composteren, het gebruik van externe middelen zoveel mogelijk te beperken.

© Nos Pilijs

Jard'Inspiration: een moestuinparcours om u te inspireren

Het plezier van te tuinieren is niet alleen voorbehouden voor mensen met een tuin. Een balkon, een terras of een plat dak volstaan al om pompoenen en andere groenten te telen. Zolang er maar voldoende zonneschijn is. U kunt al aan de slag met enkele gerecupereerde potten of zelfs een wijnkrat. De eerste regel is dat u niet start met ogen die groter zijn dan uw maag, om teleurstellingen te voorkomen.

Verspreid over 500 m² toont Jard'Inspiration u verschillende soorten moestuinen die u ook gemakkelijk thuis kunt aanleggen. Zo is er een moestuin met verhoogde bakken zodat mensen met een beperkte mobiliteit er vanuit hun rolstoel gemakkelijk in kunnen werken. Vervolgens is er een vierkante moestuin die perfect geschikt is voor kleine oppervlakten. De didactische moestuin is bedoeld om vergeten groenten en minder bekende kruiden te ontdekken, het is ook de ideale plaats om de eetbare planten van de andere te onderscheiden. Tot slot is er de kleinste - maar weldra de grootste - moestuin, waar aan permacultuur wordt gedaan.

Groene handen kweken

19%

In Brussel teelt **19%** van de inwoners zijn eigen fruit en groenten.

27%

27% zou graag een moestuin starten: een bezoek op het terrein, enkele tips en u kunt aan de slag!

Goede praktijken:

- > Begin met een klein oppervlak
- > Kies voor "gemakkelijke" fruit- en groentensoorten: radijs, waterkers, courgette, enz.
- > Vang regenwater op om te sproeien en leg een voorraad aan voor de zomer
- > Vraag het hulpteam om ondersteuning (zie website Leefmilieu Brussel)

Bij permacultuur steken groenten en begeleidend en ondersteunende planten elkaar een handje toe

Permacultuur: vruchtbare grond voor altijd

De tuiniers van de Boerderij Nos Pilifs innoveren. Hier willen zij een goed gebalanceerd ecosysteem nabootsen waar groenten zichzelf zaaien en naar believen kunnen groeien in een aangename chaos... Permacultuur is de combinatie van de kunst om de grond te bewerken zodat hij voor altijd vruchtbaar is, met de kunst om de ruimte in te richten: een unieke combinatie van praktijken en principes die erop gericht is op een duurzame manier landbouwproducten te telen. Een "permacultuur"-moestuin is uitstekend geschikt voor de stad: zeer energie-efficiënt (mechanische en handenarbeid) en respectvol voor levende wezens en hun onderlinge relaties. Men moet de grond nooit omspitten of constant bedekken, het onkruid wordt uitgetrokken en ter plaatse gecomposteerd, men vermijdt overvloedig begieten of bewerken van de grond, men oogst zijn eigen zaaigoed en gebruikt geen chemische meststoffen of pesticiden.

ZONDER PESTICIDEN!

Gevaarlijk voor de gezondheid, duur in aankoop en vernietigend voor alle leven rondom: u vermijdt best het gebruik van pesticiden. Leefmilieu Brussel heeft een reeks infoches opgesteld die u helpen om de ziekten te bestrijden die uw courgettes, wortelen en aardappelen bedreigen en om op een natuurlijke manier de strijd aan te binden tegen ongedierte.

www.leefmilieu.brussels > Groene ruimten en biodiversiteit > Mijn tuin > Mijn moestuin

"Verse en lekker geurende kruiden naast de keuken bij de hand hebben... Dat is 100% genieten"

Anne Dragonetti uit Anderlecht *"Eerst hadden wij gewoon een pot met biologisch geteelde bieslook en basilicum gekocht op de markt en in de grond gestopt. Hoe eenvoudig: je graaft een putje, je verpoet een plant en je begiet hem. Met wat zon komt die vlug weer tot leven! En dan zijn salie, rozemarijn en laurier ons klein kruidentuintje komen vervolledigen. Mijn dochtertje van 6 jaar gaat wat takjes afknippen die ik dan bij de vis in de oven voeg of op een tomatenslaatje versnipper. Je hebt oneindig veel mogelijkheden."*

Meer info :

Mijn stadsmoestuin: zonder pesticiden, met compost en zelfs zonder tuin www.leefmilieu.brussels/moestuin

NEEM UW AGENDA!

WEEK VAN DE OPEN MOESTUINEN: LEG UW HANDSCHOENEN KLAAR, WIJ ZIJN DAAR MET DE ZAADJES!

Moestuinactiviteiten, gegidste bezoeken, proefsessies, gratis zaaadjes ... Een evenement dat de Brusselse moestuinen in de verf zet. Drie zakjes zaden (peterselie, snijbiet en radijs) worden de hele week gratis uitgedeeld.

Op 10 mei: inhuldiging van het *Jard'Inspiration-parcours* in de Boerderij Nos Pilifs, van 10u tot 18u (Trassersweg 347 te 1120 Brussel)

Van 10 tot 17 mei: opendeurdagen overal in het Gewest: activiteiten voor de hele familie, rondleidingen, demonstraties om zelf thuis uit te testen.

Het volledige programma en de locatie van de open moestuinen vindt u op www.leefmilieu.brussels/openmoestuinen

Zie ik daar een vos? ... Schrijf het op!

Er leven heel wat soorten zoogdieren in het Brussels Gewest. De homo sapiens is er één van en is ook het best vertegenwoordigd. Dat kan niet gezegd worden van alle 44 andere soorten die in het Gewest te vinden zijn.

Soms kunt u van ver eens een vos, vleermuis, eekhoorn of hert zien, maar er is minder kans dat u een hermelijn, wezel of everzwijn waarneemt. Elk van deze wilde dieren is belangrijk voor het ecosysteem wegens de regulerende rol die zij spelen: daarom worden zij dan ook beschermd. Om ze beter in kaart te kunnen brengen, lanceert Leefmilieu Brussel een grote telling van de zoogdiersoorten in ons Gewest. En daarvoor doen wij beroep op uw hulp: registreer uw observaties op de website of via de app en werk zo mee aan het opstellen van de zoogdierenatlas.

De toenemende verstedelijking die de leefwereld van fauna en flora versnipperd, de vervuiling, de klimaatverandering, de vele bezoekers in bepaalde groene ruimtes, de introductie van exotische soorten waarover we het op de pagina hiernaast hebben ... Het zijn maar enkele bedreigingen die bepaalde levende soorten kwetsbaar maken. Leefmilieu Brussel beschermt de biodiversiteit en de variëteit aan planten, dieren, paddenstoelen en micro-organismen in het Brussels Gewest. Het instituut neemt verschillende maatregelen om het evenwicht van de fauna en flora op lange termijn te beschermen en te bevorderen: dood hout laten liggen om onderdak te bieden aan insecten en paddenstoelen, inheemse soorten in de groene ruimten planten zodat nestvogels er kunnen broeden, vermijden dat bepaalde soorten paddenstoelen geplukt worden en verdwijnen en, meer in het algemeen, de toestand van het leefmilieu in ons Gewest verbeteren. En daarvoor is de biodiversiteit een betrouwbare indicator.

Een stand van zaken van de populaties

Moeder Natuur houdt helaas geen register bij waar in nauwkeurig het adres, de naam en het nageslacht van alle wilde dieren op ons grondgebied wordt bijgehouden. Er bestaan specifieke gedetailleerde inventarissen van avifauna (vogels), kikvorsachtigen of enkele belangrijke soorten zoals herten, maar er

is eigenlijk maar weinig geweten over de staat van de populaties van andere Brusselse zoogdiersoorten. Dit ontbreken van referenties is een gemis indien men efficiënte acties wenst te ondernemen: welke soorten gedijen goed? Welke soort heeft extra bescherming nodig? Of, net het tegenovergestelde, welke soort neemt te veel grondgebied in en zet zo andere soorten onder druk? Om hieraan tegemoet te komen, wordt nu, in samenwerking met Natuurpunt en Natagora, een grote telling van wilde zoogdiersoorten georganiseerd. Het project zal twee jaar duren.

1 142 767 Brusselaars en hoeveel wilde zoogdieren?

Hebt u een zoogdier gezien (eekhoorn, egel, konijn, vos, everzwijn, vleermuis, enz.) in een park, op uw terras, in de straat of in het bos? Registreer ze op www.zoogdierenatlasbrussel.be. Of beter nog: gebruik de iObs-app op uw smartphone. U kunt de app downloaden op de atlas-website en u kunt er heel wat nuttige details aan uw observatie op toevoegen: de exacte locatie zoals geregistreerd door de gps-functie van uw smartphone, uiterlijk, geslacht, activiteit van het dier ... Er zullen infosessies georganiseerd worden om uw kennis en uw vaardigheden op het terrein te verbeteren. U vindt er meer over op de website. Veel succes met uw observaties!

Biodiversiteit in Brussel Kerncijfers

800 planten-soorten

45 zoogdier-soorten

19 vleermuissoorten

103 soorten nestvogels

9 soorten amfibieën en reptielen

Een woud van 1665 ha

14% van het Brusselse grondgebied is erkend als speciale beschermingszone Natura 2000

Meer info?

Ontdek meer over de Brusselse biodiversiteit op document.leefmilieu.brussels

Exotische soorten: oneerlijke concurrentie om in de gaten te houden

Bepaalde exotische soorten fauna en flora kunnen het ecologische evenwicht verstoren. Ze kunnen zelfs lokale soorten in gevaar brengen. Dat is bijvoorbeeld het geval met het Aziatische lieveheersbeestje dat onze inheemse lieveheersbeestjes in de problemen brengt.

Het 'Belgian Forum on Invasive Species'¹ telde iets meer dan 50 soorten planten, insecten, vogels, vissen, amfibieën en zoogdieren die het evenwicht van onze ecosystemen kunnen verstoren. Ze veroorzaken niet allemaal problemen, maar sommige zijn werkelijk zorgwekkend. Een blik op deze exotische gasten.

Vermijden dat het milieu uitsterft

Brussel en zijn natuurlijk milieu leven niet onder een glazen stolp. Commerciële transacties met de andere kant van de wereld, de al dan niet wettelijke handel in exotische soorten, modetrends die ervoor zorgen dat slangen en schildpadden her en der opdruiken. De Brusselse ecosystemen zien heel wat van de wereld. Ze passen zich altijd aan, maar vaak ten koste van de biodiversiteit. Zo werd een zwarte lijst opgesteld van de soorten die het grootste risico voor het leefmilieu inhouden. Op die lijst staan onder meer de reuzenberenklauw, de Japanse duizendknoop, de nijlgans of het Aziatische lieveheersbeestje.

Invasieve en exotische soorten: wanneer wordt het gevaarlijk?

Een invasieve soort onderscheidt zich van gewoonweg een exotische soort door haar neiging om de ecologische nestplaats van andere - vaak inheemse - soorten in te nemen. Een soort wordt als invasief bestempeld omdat ze zich gemakkelijk verspreidt (flora) of voortplant (fauna), waardoor de populatie overdreven sterk kan toenemen. Dat is het geval voor de soorten die op deze zwarte lijst voorkomen. Als aanvulling op deze lijst bestaat er ook een grijze lijst. Daarop staan exotische soorten waarvan de potentiële impact op het leefmilieu beter aangetoond zou moeten worden en die, op basis van het voorzorgsprincipe, in het oog moeten worden gehouden. Het gaat onder meer om de gewone robinia, de halsbandparkiet of de Aziatische grondeekhoorn.

Twee mogelijkheden: voorkomen of beheren

Dankzij een Europees milieuprogramma kon voor planten een lijst worden opgesteld van alternatieve ongevaarlijke sieroorten (zie www.alterias.be/nl). In de strijd tegen invasieve soorten zijn er nog twee complementaire actieplannen: preventie en beheer. Eerst de nieuwe introductie van exotische soorten vermijden, daarna ook de uitbreiding van de al aanwezige populaties beheren. In het algemeen is het efficiënter om preventief te handelen in plaats van de populaties te beheren die zich in een natuurlijke omgeving hebben verspreid. Het is gemakkelijker en heel wat goedkoper! Denk hieraan bij uw volgende aanplantingen of wanneer u een dier in huis haalt...

¹ ias.biodiversity.be

NGD's of nieuwe gezelschapsdieren: een plaag

Roodwangschildpadden, geelwangschildpadden, grote groene kikkers, beo's, vogelspinnen en andere woestijnvossen ... de lijst van nieuwe gezelschapsdieren breidt almaar uit. Het is ook een van de oorzaken van de verspreiding van exotische faunasoorten in de Brusselse natuur: ze ontsnappen of worden vrijgelaten. Ze planten zich voort in de vrije natuur en bedreigen andere soorten. Haal dus geen NGD's in huis. Ze komen vaak uit exotische landen en hun vangst of kweek veroorzaakt problemen, mogelijks ook onevenwichten, zowel in hun land van herkomst als in het nieuwe leefmilieu waarin ze worden geïntroduceerd.

De allesoverheersende Aziatische lieveheersbeestjes

Het Aziatische lieveheersbeestje werd in 2001 in ons land ingevoerd om de strijd tegen bladluizen aan te gaan. Enkele jaren later is deze soort sterk aanwezig in de Brusselse groene ruimten en vormt, op termijn, een bedreiging voor onze inheemse lieveheersbeestjes.

De hardnekkige Japanse uizendknoop

Deze imposante en krachtige sierplant vormt een compact en dicht struikgewas waar geen licht doorkomt en waaronder niets groeit.

De enigmatische grondeekhoorn

In de jaren '70 wisten enkele diertjes, die als gezelschapsdierjes werden verkocht, te ontsnappen. Vandaag zijn er in het Zoniënwoud zo'n 2.000 grondeekhoorns te vinden. Er is heel wat discussie over de impact van deze soort op het leefmilieu.

MEER INFO:

www.leefmilieu.brussels.be >
Groene ruimten en biodiversiteit >
> De biodiversiteit > Ecologische en sanitaire problemen

Bubble Festival, 28 april in Thurn & Taxis

Waw, wat een goed idee!

Reuzenbloemen maken om de bestuiving te tonen, een afvalsorteerspektakel met muziekinstrumenten van gerecupereerde materialen, opstart van een wormencompost, pedagogische bijenstallen en gezonde vieruurtjes: er is goed gewerkt in de klassen. Het Bubble Festival op 28 april zal u inspireren om milieu-acties te organiseren, dat is zeker. Een vijftiental scholen zullen hun creatieve en reproduceerbare projecten presenteren aan docenten, directies, inspecteurs, lokale overheden en ouders van leerlingen. Het evenement vindt plaats in BEL, in de lokalen van Leefmilieu Brussel, van 10.00 tot 16.00 uur. Inschrijven is verplicht.

Meer info: www.leefmilieu.brussels/scholen > Bubble

AGENDA

Om dit tijdschrift elke maand gratis te ontvangen: 02 775 75 75, abonnement@leefmilieu.irisnet.be of www.leefmilieu.brussels/abonnement.

19/04 / GEGIDSTE WANDELING

VRIJE VOGELS

Wandeling georganiseerd door CCN Vogelzang CBN & KBVBV – Vogelbescherming met als thema 'Vrije vogels & waarnemingen in het Natuurreservaat'. Plaats van afspraak: om 09.00 uur aan de ingang van het kerkhof, Sint-Janskruidlaan, 1070 Anderlecht. Openbaar vervoer: metro 5 (halte Eddy Merckx). Duur: 2 à 3 uur. Bij voorkeur laarzen meebrengen. Honden niet toegelaten.

Meer info: Peter Vanbellinghen, 02 640 19 24, ccnvogelzangcbrn@gmail.com, <http://users.edpnet.be/ccnvogelzangcbrn/>

25/04 / ECOLOGISCH TUINIEREN

ZAAIEN & PLANTEN

Tijdens deze praktijkles georganiseerd door Velt Brussel leert u, afhankelijk van het weer, planten (aardappelen en ajuin), buiten zaaien (radijs, erwit (2de zaai), wortel, pastinaak, bietjes, sla, warmoes...) of voorzaaien in potjes (courgettes, pompoenen, kolen...).

Plaats van afspraak: om 14.30 uur in de Helmssesteenweg 20, 1030 Schaarbeek. Prijs: 4 € (Velt-leden), 8 € (niet-leden).

Meer info en inschrijven: Françoise De Smet, veltbrussel@gmail.com

26/04 / EVENEMENT

ZONIËNMARS - ZONIËNKLANKEN

Hoezo, geen natuur in Brussel? Het Zoniënwoud telt meer dan vierduizend ha bos, honderdduizenden bomen, vijf natuurreservaten en dieren zoals de ree, vos, eekhoorn, tijftjaf of vuursalamander. Zoniënmars heeft 4 wandelroutes uitgestippeld, dwars door het Zoniënwoud. U kan kiezen voor een wandeling van 5, 10, 15 en 25 km. Zoniënklinken zorgt voor muzikale intermezzo's in het bos.

Het evenement wordt georganiseerd door GC WaBo, in samenwerking met GC Op-Weule, GC Den Dam en GC Kontakt.

Plaats van afspraak: tussen 8u en 15u (deelnemers 25 km tot 14u) in

GC WaBo, Delleurlaan 39-43, 1170 Watermaal-Bosvoorde. Muziek van 13u tot 17u. Prijs: 1,50 € / 1 € / 3 € (gezinnen). Openbaar vervoer: trein (station Bosvoorde), tram 94 (halte Delleur), bus 17 en 95 (halte Wiener).

Meer info: GC WaBo, 02 675 40 10, wabo@vgc.be, www.wabo.be, www.wabo.be/zonienmars-zonienklinken

26/04 / GEGIDSTE WANDELING

LATE TREKVOGELS & VOORJAARS-FLORA

Zoektocht in het Natuurreservaat van de Vogelzangbeekvallei, georganiseerd door CCN Vogelzang CBN & Natuurpunt Brussel.

Plaats van afspraak: om 09.00 uur aan de ingang van het kerkhof, Sint-Janskruidlaan, 1070 Anderlecht. Openbaar vervoer: metro 5 (halte Eddy Merckx). Duur: 2 à 3 uur. Bij voorkeur laarzen meebrengen. Honden niet toegelaten.

Meer info: Peter Vanbellinghen, 02 640 19 24, ccnvogelzangcbrn@gmail.com, <http://users.edpnet.be/ccnvogelzangcbrn/>

01/05 / FIETSUITSTAP

GROENE WANDELING: ZUIDELIJK DEEL

De Groene Wandeling is een prachtig parcours van 60 kilometer dat voetgangers en fietsers de kans geeft om langs tal van parken en beschermde natuurlijke ruimten het Gewest te ontdekken. Op bepaalde plaatsen gaat het om prachtige landelijke vergezichten, op andere zijn het ingerichte parken, bosjes, moerassen ... Op 1 mei laten we u 22 km van het zuidelijk deel ontdekken. De uitstap stopt ter hoogte van het metrostation Het Rad.

Plaats van afspraak om 14.00 uur in het metrostation Hermann Debroux (einde omstreeks 17.30 uur). Info en inschrijvingen (verplicht) www.provelo.org.

04/05 / WORKSHOP

HOE UW EIGEN KRUIDENTUIN AAN-LEGGEN

Waarom groeit een bepaald kruid niet in uw tuin en een ander wel? Hoe kweekt u kruiden in kleine ruimtes of op uw terras? In deze cursus leert u hoe en waar u het best een kruidentuintje aanlegt, en dit zowel binnen als buiten. We bekijken verschillende kruidensoorten, ook de minder bekende soorten.

Plaats van afspraak: van 19.30 tot 21.30 uur in GC Den Dam, Waverssesteenweg 1741, 1160 Oudergem. Prijs: 10 €. Openbaar vervoer: metrolijn 5, tram 94 (halte Hermann-Debroux), bus 34 en 42 (halte Oudergem-Shopping), bus 344, 345, 504, 544, 547 en 548 (halte Oudergem Waver).

Meer info en inschrijven: GC Den Dam, 02 663 89 50, dendam@vgc.be, www.gcdendam.be